

Kinderschutz Schweiz
Protection de l'enfance Suisse
Protezione dell'infanzia Svizzera

CompAct

ንክእለት ምምዕባል – ንቆልዑ ምሕላው

ንምዕባል ቆልዑ ዝሕገዙ ሜላታት

ካብ 3-8 ዝዕድምኦም ቆልዑ ንዘሎዎም ወለድን መጉዚታትን ዘገልግል መጽሕፍት ብቋንቋ ትግርኛ

Tigrinya / tigrigna / tigrino / ትግርኛ

ASPI

Fondazione della Svizzera italiana
per l'Aiuto, il Sostegno
e la Protezione dell'Infanzia

ዋና አሕታሚ

አሕታሚ

Kinderschutz Schweiz

Schlösslistrasse 9a

3008 Bern

www.kinderschutz.ch

አዳለውቲ ትሕዝቶ መጽሄት

ዳኒኤላ መሎን፡- ሐላፊት ትካል ትምህርቲ ንዓበይቲ ስዊዘርላንድ

Fondazione della Svizzera italiana per l'Aiuto,

il Sostegno e la Protezione dell'Infanzia (ASPI)

ሄለን ገበርት፡- ተቆጻጸሪትን አማካሪትን ትካል (bso)፣

ከምኡውን መምህር ኣብ ዩኒቨርሲቲ ቦርን

ማሪያ ተፊዛ ኤስኮላር፡- ሐላፊት ትካል ትምህርቲ ንዓበይቲ

ዞባ ሮማንሻ ስዊዘርላንድ

ባህላዊ ምምሕያሽ

ሳምሶን ኪዳነ

NCBI Schweiz

ስኢሊ

ማሪያ ካወር

ቅርጽን ሕትመትን

Patrick Linner (ቅርጹ)

www.prinzipien.ch

Funke Lettershop AG (ሕትመት)

www.funkelettershop.ch

2ይ ዝተመሓየሽ ሕታም ብትግርኛ

© 2022 | Kinderschutz Schweiz

ኩሉ መሰል ደራሲ ዝተሓለወ እዩ።

ካብ 3-8 ዝዕድምኦም ቆልዑ ንዘሎዎም ወለድን መጉዚታትን

ዘገልግል መጽሄት ብ14 ቋንቋታት ተዳልዩ ኣሎ። ነዚ መጽሄት

ክትእዝዙ ወይ ድማ ብቐጥታ ካብ ኢንተርነት www.comp-act.ch

ብ PDF መልክዕ ክትረኽብዎ ትኽእሉ ኢኹም።

እዚ መጽሄት ብኸምዚ ክጥቀስ ይክኣል፡

Kinderschutz Schweiz (2022). CompAct – ምሕያል

ማሕበራዊ ብቕዓት ቆልዑ ዕድሜኦም ካብ 3-8 ዓመት ዝኾኑን፡

ምሕያል ዓቕሚ ወለድን መጉዚታትን ኣብ ኣተዓባብያ ቆልዑ

(2ይ ዝተመሓየሽ ሕታም)። ቦርን፡ Kinderschutz Schweiz.

ትሕዝቶ

ናይ ደቅኹም ምዕባለ ብኸመይ ከም እትሕገዙ ዘኽእል ሜላ

5

ደቅኹም ፍቕርኹም ይደልዩ

6

መሰረታዊ ድልዩታት ደቅኹም ብግቡእ ምርዳእ

8

ስምዒታት ደቅኹም ብግቡእ ምርዳእ

10

ንደቅኹም ክእለቶም ከማዕብሉ ምሕጋዝ

12

ደረት ደቅኹም ምኽባርን ምድጋፍን

14

ከም ወለዲ መጠን ነንሓድሕድኩም ምክብባር

16

ንደቅኹም ንጹር ዝኾነ ሕጊ ምግባር

18

ንጌጋ እምበር ንቆልዓ ዘይምንቃፍ

22

ናይ ደቅኹም ምዕባለ ብኸመይ ከም እትሕግዙ ዘኽእል ሜላ

ኮምፓክት (**CompAct**)፡ ብሓደ ንቐልዑ ዝከላኸል ትካል ስዊዘርላንድ ዝተዳለወ መደብ እዩ። እዚ ንወለዲ (ካብ 3—8 ዝዕድምኦም) ቐልዑ ዘሎዎም፡ ምስ ደቐም ጸገም ምስ ዘጋጥሞም፡ ምኽርን ሓበሬታን ብምሃብ ይሕግዝ። እዚ ንቐልዑ ዝከላኸል ትካል፡ ከም ፍሉይ ትካል ቐልዑ ኮይኑ፡ ኣብ ምሉእ ስዊዘርላንድ ይነጥፍ። ኩሎም ቐልዑ ካብ ዝኾነ መጥቃዕቲ ወይ ዓመጽ ነጻ ኮይኖም ከዓብዩን፣ መሰላቶም ከኽበረሎምን፣ መንነቶም ከሕለወሎምን ኣሎዎ።

ንስኹም ከም ወለዲ¹ ደቅኹም ደሓን ንከኹኑን፡ ጽቡቕ መጻኢ ንክህልዎምን ትደልዩ ኢኹም። ደቅኹም ጽቡቕ ከምዕብሉን፣ ብውልቐም ይኹን ምስ ካልኦት ሰባት ብጽቡቕ ክነብሩን ክኽእሉ ኣሎዎም። ነዚ ንምትግባር፡ ንስኹም መዓልታዊ ብዙሕ ነገራት ትገብሩ ኢኹም። ንደቅኹም ኩሉ ግዜ ካብ ጎኖም ከይተፈለኹም ድልየታቶም ከተማልኡ ትጽዕሩ ኢኹም። ደቅኹም እንታይ ክገብሩ ከም ዘሎዎምን፣ እንታይ ከይገብሩን ትነግርዎም ኢኹም። ንጽቡቕ ምዕባለ ደቅኹም እዚኦም ኩሎም ኣገደስቲ እዮም።

መዓልታዊ ምስ ቐልዑ ምውዓል፡ ሓደ ሓደ ግዜ ኣጸጋሚ ክኸውን ይኽእል እዩ!

ኣብ መዓልታዊ ሂወትኩም፡ ምስ ደቅኹም ብዙሕ ዘሓትስ ኩነታት ተሕልፉ ኢኹም። ብኣንጻሩ ኸኣ ኣድካምን ኣጸጋምን ዝኾንሉ እዋናት ኣለዉ። ንኣብነት፡ ወድኹም ምእዛዝ ክኣብይ ከሎ፣ ወይ ኣቑሑት ከሰብር ከሎ፣ ወይ ሳእኑ ባዕሉ ምእሳር ክኣብይ ከሎ፣ ወይ’ውን ንኻልእ ቐልዓ ክሃርም ከሎ።

ኣብ ከምዚ ኩነታት ወለዲ ክርበሹ ይኽእሉ እዮም። እቶም ቐልዑ ድማ ሓገዝን ግቡእ ኣቓልቦን ይደልዩ። ኣስተውዕሉ፡ ወለዲ ኩል ግዜ ትኽክል ይገብሩ ማለት ኣይነሃን! ዋላ ወለዲ እንተኾነ ጌጋ ክፍጽሙ ይኽእሉ እዮም። ንስኹም ናይ ደቅኹም ኣብነት ኢኹም። እንተ ድኣ ንስኹም ጌጋኹም ኣሚንኩም፡ ንደቅኹም ይቕሬታ ሓቲትኩም፡ ደቅኹም ድማ ካብኹም ተማሂሮም ንካልኦት ከምኡ ክገብሩ ይኽእሉ እዮም።

ስለዚ እዚ መደብ ንዓኹም ዝኾውን፡ ኣብ መዓልታዊ ሂወት ዘጋጥሙ ኩነታት ኣብ ግምት ብምእታው ዝተዳለወ እዩ። እዚ ንስኹም ንደቅኹም ብዝበለጸ መገዲ ንኽትሕግዙ፡ እሞ ደቅኹም ብጽቡቕ ክዓብዩን፣ ክሕይሉን፣ ክተብቡን፣ ኣብ መጻኢ ሂወቶም ዕውታት ክኾኑን ዝሕግዝ እዩ።

¹ ኣብዚ ጽሑፍ ወለዲ ዝብል ቃል ንኹሎም መግዚትን፣ ቐልዑ ዘዕብዩን፣ መዓልታዊ ቐልዑ ዝሕዙን፣ ዘጽንሑን፣ ንኣብነት ንኣደዓባይን፣ ኣባሓጎን ዘጠቓለለ እዩ።

ደቅኹም ፍቅርኹም ይደልዩ

ቆልቶ ዝኾነ ፍሉይ ነገር፡ ብፍላይ ከኣ ንዓኹም ይደልዩ!

ቆልቶ ጽቡቕ ከምዕብሉ እንተ ኾይኖም፡ ምሳኹም ጽቡቕን ዘተኣማምንን ርክብ የድልዮም እዩ። ደቅኹም ዋላ ሕጂ ዘሕርቐኩም ነገር እንተ ገበሩ፡ ናባኹም ከመጹ ከም ዝኸእሉን፣ ከም እተፍቅርዎምን፣ ከም እትፈትዉዎምን ከፈልጡ ኣገዳሲ እዩ። ደቅኹም እንተ ድኣ ዘይተገደበ ናይ ወላዲ ፍቅሪ ኣሎዎም ኮይኑ፡ ናይ ገዛእ ርእሶም ነብስ ምትእምማን ከማዕብሉ ይኸእሉ። እዚ ከሓይሎምን ምስ ካልኦት ሰባት ጽቡቕ ዝምድና ንኺማዕብሉን ይሕግዘም እዩ።

ብስቕታን ፍቅሪ ብምጉዳልን ዝቅጽቡ ቆልቶ እንታይ ይኾኑ፡

ብድሕሪ ቆይቶ ወይ ባእሲ፡ እንተ ድኣ ወለዲ ምስ ደቆም ዘይተዛረቦም ወይ ስቕ ኢሎም፡ እዚ ንቆልቶ ብጣዕሚ ከበድ እዩ። እዚ ሓደ ዓይነት ኣእምሮኣዊ ዓመጽ እዩ። ከምኡ'ውን ንቆልዓ ናይ ምንእኣስን ምንሻውን ሓደ ኣብነት እዩ።

ንቆልቶ ብኸምዚ ዓይነት መገዲ ምቕዳዕ ንሕና ወለዲ ካብ እንኣስቦ ንላዕሊ ንዓኣቶም ከበድ እዩ። እቶም ቆልቶ ጽቡቕ ነገር ከገብሩ ከለዉ ወይ ጌጋ እንተ ዘይሃልዩዎም ጥራይ ዝፍተዉ ይመስሎም። እዚ ነቶም ቆልቶ ከበድ ጭንቀት ከፈጥረሎም ይኸእል እዩ። ብተደጋጋሚ ከምዚ ዘጋጥሞም ቆልቶ፡ ኣብ ልዕሊ ካልኦት ሰባት እምነት ከሕድሩን፣ ጽቡቕ ርክብ ከማዕብሉን ይጽገሙ እዮም። ዝተነጸሉ ቆልቶ፡ ኩል ግዜ ኣብ ነብሶም ዘሎዎም ክብሪ ብምስኣን ይሳቀዩ እዮም።

ፍቅርኹም ንደቅኹም ብኸምዚ ሜላ ክትገልጹ ትኸእሉ

ቆልቶ ውሑስ ዝኾነ ቦታ ከህልዎም ይደልዩ እዮም። ንስኹም ከም ወለዲ ንደቅኹም ዘተኣማምን ቦታ ከተዳልዉሎም ትኸእሉ ኢኹም። ደቅኹም ንዓለም ብሃንቀውታ ንኸድህስሱ ኩነታት ከተዳልዉሎም ትኸእሉ ኢኹም። ደቅኹም እንተ ድኣ ፈሪሖም ወይ ሓለዋኹም ደልዮም፡ ንስኹም ከተተባብዕዎምን ክትሓቐፋዎምን ትኸእሉ። ዋላ ዝኾነ ዕሽነት ወይ ጌጋ እንተ ፈጸሙ፡ ንመቐዳዕቲ ከይፈርሑ ናባኹም ከመጹ ከም ዝኸእሉ ከፈልጡ ኣገዳሲ እዩ። ብድሕሪኡ ንስኹም ከም ወለዲ እቲ ዝበደለ ቆልዓ እንታይ ከገብር ከም ዝነበሮም ተረድእዎ። ንኣብነት፡ ህድእ ኢልኩም ምስቲ ቆልዓ ትዛረቡ፡ እንታይ ከገብር ከም ዝነበሮ'ውን ብሓንሳብ ኮንኩም ነቲ ጉዳይ ክትፈትሑዎ ትፍትኑ። ቆልቶ ዋላኳ እቲ ግብሮም ብዓይንኹም ሕማቕ እንተኾነ፡ ከም ሰብ መጠን ግን ብኣኹም ከም ዝፍተዉን፣ ከም ዝተባብዑን ከስምዎም ኣሎዎ።

ንኣብነት፡ ንስኹም ንሓደ ሰዓት፡ ከዳውንቲ ናይ ሙሉእ ሰድራ ቤት ሓጺብኩም፣ ዓጺፍኩም፣ ኣስታሪርኩም፣ ኣብ ቅርጫት (መትሓዘ ክዳን) ኣቐሚጥኩም ምስ ወዳእኩም፡ ንቅሩብ ደቓይቕ ካብቲ ክፍሊ ምስ ወዳእኩም፡ ብድሕራኹም ወድኹም ናብቲ ክፍሊ ክዳውንቲ ዘለዎ ኣቲዩ፡ ነቲ መትሓዘ ክዳን ገልቢጡ፡ ፋሑ ኣቢሉ ይዳውተሉ። ኣብ ከምዚ ዓይነት ኩነታት ከም ወለዲ መጠን እንታይ ክትገብሩ ትኸእሉ፡ ንውላድኩም ህድእ ኢልኩም፡ ብኸብሪ ከምዚ ኢልኩም ኣረድእዎ። „ንዓ ዝወደይ ጽን ኢልካ ሰምዓኒ፡ ክትዳወት ምድላይካ ይርኢ ኣለኹ፡ እዚ ድማ ጽቡቕ እዩ። እንተኾነ ግና፡ ኣነ ነዚ ኩሉ ክዳውንቲ ክዓጽፍ ብዘኹ ግዜ ኣጥፊኤ፡ ሕጂ መሊሰ ከም ብሓድሽ ክዓጽፎ ከሎኹ እዚ ንዓይ ኣዝዩ ኣቐጢዑኒ እዩ። በጃኻ ድሕሪ ሕጂ ከምኡ ከይትደግም። ነቲ ቅርጫት ክትደልዩ ከለኻ ንዓይ ንገረኒ።“

መሰረታዊ ድልየታት ደቅኹም ብግቡእ ምርዳእ

ኩሉ ሰብ ነፍቱ ዝኾነ መሰረታዊ ድልየታት ኣሎዎ። ንኣብነት፡ እምነት፣ ናጽነት፣ ተፈላግነት፣ ውሕስነት፣ ፍቕሪ የጠቃልል። ንሱም ከም ወለዲ መጠን ነዞም መሰረታዊ ድልየታት ኣብ ምምላእ ከትሕግዝዎም ትኽእሉ ኢኹም። ቆልዑ፡ መብዛሕትኡ ግዜ ኣፍልጦ ንምርካብ ብዙሕ ነገራት ይገብሩ እዮም። ንኣብነት ንዓኹም ከም ወለዲ ምናልባት እንታይ ነገር ከም ዘሕርቑኩም ከፈልጡ ይደልዩ እዮም። ዋላ ኣሉታዊ ጽልዋ ይሃልዎ፡ ናትኩም ኣፍልጦ ንምርካብ ይሓሰቡ እዮም።

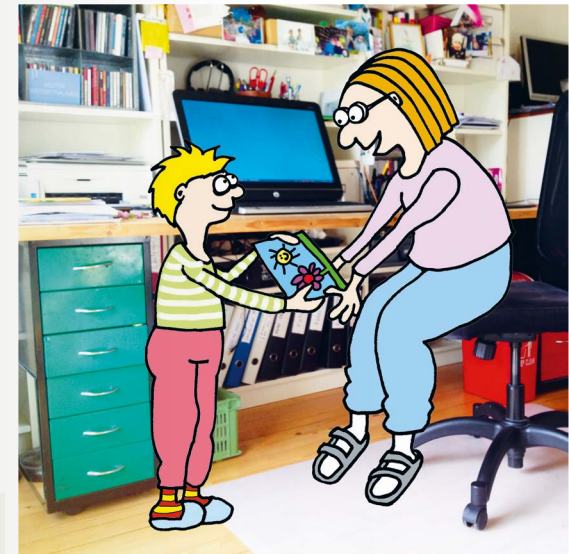
ሓደ ቆልዓ መሰረታዊ ድልየታቱ እንተ ዘይተማሊእሉ እንታይ ይኾውን፡

ሓደ ቆልዓ መሰረታዊ ድልየቱ እንተ ዘይተማሊእሉ መብዛሕትኡ ግዜ ኣብ ጠባዩ ይንጸባረቅ እዩ። ሓደ ሓደ ቆልዑ ናይ ምዕማጽ ጠባይ ብምርኣይ ኣጸገምቲ ይኾነ። ገሊኡም ድማ ንነብሶም ይሓብኡ። እንተ ድኣ ንሓደ ቆልዓ ነቶም መሰረታዊ ድልየታቱ ከም ኣገዳሲ ነገር ኔርና ዘይወሲድናዮም፡ ጥቕሚ ዘይብሎም ከመስሎ ይኽእል። እቲ ቆልዓ ዝተነጸለን፣ ዘይረብሕን ኮይኑ ይሰምዖ። በዚ ጽቡቕ ኣይሰምዖን፡ ጥዕንኡ ድማ ይጉዳእ። ከምኡ'ውን ኣካላውን ኣእምሮኣውን ሕማማት ከስዕበሉ ይኽእል እዩ።

ንደቅኹም መሰረታዊ ድልየታቶም ብኸምዚ ሜላ ከተማልእሎም ትኽእሉ

ናይ ቆልዑ ሕማቕ ጠባይ ከበዝሕ ከሎ፡ ንወለዲ ከቐጥቦ ይኽእል እዩ። እንተኾነ ግና እቲ “ሕማቕ” ዝበሃል ጠባይ ካብቲ መሰረታዊ ድልየታት ናይ ቆልዓ ዝመንጨወ እዩ። ስለዚ እቲ ዘድልዮም መሰረታዊ ነገር ምርዳእ ኣድላዩ እዩ። ምናልባት እቲ ቆልዓ ብኸልኦት ሰባት ተፈላግነት ከረከብ፡ ወይ ንፋዕ ከበሃል ይደልይ'ዩ ይኾውን፡ ወይ ሓለዋ ደልይ'ዩ ይኾውን፡ ንኹሉ ብግቡእ ምርዳእ ኣድላይ እዩ።

ኩሎም ወለዲ ደቆም ጽቡቕ ጠባይ ክህልዎም ይደልዩ እዮም። ደቅኹም ጽቡቕ ነገር ምስ ዝገብሩ ናይ ኣድናቐት ግብረ መልሲ ምሃብ ብጣዕሚ ይሕግዞም እዩ። ንኣብነት ንወድኹም ከምዚ ከትብልዎ ትኽእሉ፡- “ዝረ ናይ መኣዲ ጣውላን መንበርን ንኸዳሉ ስለ ዝሓገዝካኒ የመሰግን” ወይ ከኣ “እዚ ዝሰኣልካዮ ስእሊ ከንደይ ይጽብኹ፡ ብጣዕሚ ደስ ዘብል ስእሊ እዩ”። ንቆልዑ ከነመስግናም ኮለና ወይ ብጣዕሚ ንፋዓት እንተ ኢልናዮም ከሕጎቡን ከሕቡን ይኽእሉ እዮም።

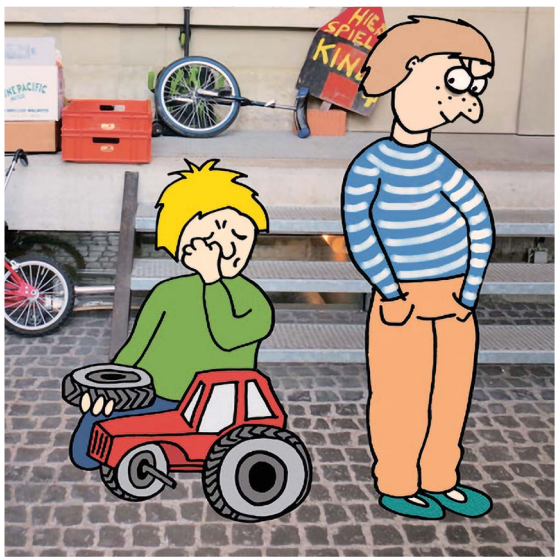
ምስ ደቅኹም ፍሉይ ግዜ ምሕላፍ ብጣዕሚ ኣገዳሲ እዩ። ብፍላይ ድማ ንዶኦም ጥራይ ዝምልከት ኣርእስቲ ብምልዓል ምዝርፋብ ኣድላይ እዩ። ብዝተኸለለኩም መጠን ተገዲስኩም ንደቅኹም ግዜን ኣድህቦን ሃብዎም። እቲ ኣገዳሲ ነገር፡ ምስ ደቅኹም እቲ ተሕልፍዎ ብዝሒ ሰዓት ወይ ንውሓት ግዜ ዘይኮነሰ፡ እቲ ካብኹም ዝቐሰምዎ ዝበለጸ ትምህርቲ እዩ። ንኣካላቶም ምትንኻፍ'ውን ኣብ ልዕሊ ደቅኹም ዘለኩም ፍቕርን ለውሃትን ስለ ዘመልከት፡ በዚ እቶም ቆልዑ ደስ ይብሎም እዩ። ብሓንሳብ ኮንኩም ግዜ ከተሕልፉ ኮለኹም፡ እቲ እተርእይዎ ሓጎን ሰናይ ድልየትን፣ ከምኡ'ውን ንሓሳባቶምን ስምዒቶምን ከትርድእሎም ብምኽኣልኩም፡ እዚ ናይ ወላዲ መግለጺ ፍቕሪ እዩ። ምስ ደቅኹም ብሓንሳብ ኮንኩም ተሞክሮ ምቕሳምን፣ ናትኩም ዘሕለፍኩም ወይ ኣብ ሂወትኩም ዘጓነፍኹም ነገራት ንደቅኹም ምክፋል ብጣዕሚ ጽቡቕ እዩ።

ስምዒታት ደቅኹም ብግቡእ ምርዳእ

ደቂ ሰባት ኩል ግዜ ዝተፈለለየ ስምዒታት ኣሎዎም። ብተመሳሳሊ ቆልዑ'ውን ከምኡ ኣብ መዓልታዊ ሂወቶም ይሕጎሱ፣ ይቐጥቡ፣ ይሓዝኑ ወይ ይጭነቑ እዮም። ቆልዑ ካብ ዓበይቲ ብዝተፈለየ ኣገባብ፡ ስምዒቶም ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መገዲ ይገልጹ እዮም። ንሕና ዓበይቲ ስምዒትና ብቀሊሉ ከንቐጻጸሮ ንኽእል ኢና። ቆልዑት'ውን ምስ ግዜ እንዳ ዓበዩ ከኹዱ ከለዉ ነዚ እንዳለመድዎ ይኹዱ። እዚ ንከኹውን ግን እቲ ኣድላዩ ነገር መጀመርታ እቶም ቆልዑ ንስምዒታቶም ከም ዝፈልጥዎም ምግባርን፣ ባዕሎም ከቐጻጸርዎ ከም ዝኽእሉ ምፍላጥን እዩ። ከም ወለዲ መጠን ኣብዚ ንደቅኹም ከትሕግዙዎም ኣሎኩም።

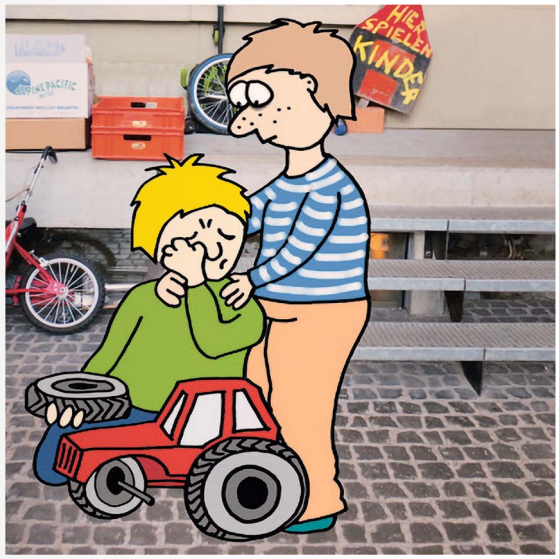
ንሓደ ቆልዓ ስምዒታቱ ብግቡእ እንተ ዘይተረዲእናሉ እንታይ ይኹውን፡

ንሓደ ቆልዓ ስምዒታቱ እንተ ድኣ ብግቡእ ከንርድኦ ዘይከኢልና፡ እቲ ቆልዓ ከም ሰብ መጠን ተቐባልነት ከም ዘይብሉን፣ ከም ዝተነጻለን ኮይኑ ይስምዖ። እዚ ኣብ መጻኢ ምዕባል ናይቲ ቆልዓ፡ ኣብ ትምህርቱን ምስ መጻውቱ ዘለዎ ርክባትን ብኣሉታ ይጸልዎ እዩ። እንተ'ድኣ ንስምዒታት ቆልዓ ዝኾነ ይኹን ግብረ መልሲ ዘይሂብና፡ እቲ ቆልዓ ንስምዒታቱ ከሓብኦም ይጅምር፡ ንነብሱ'ውን ከም ሓደ ዘይጠቅም ሰብ ኄሩ ይወስዳ። እዚ ብተደጋጋሚ እንተ ተፈጺመ፡ እቲ ቆልዓ ኣካላውን፣ ኣእምሮኣውን ሕሚም ዮማዕብል። ብዓቢኡ ኹኣ ርእስ ምትእምማን ዮጥፍእ።

ደቅኹም ስምዒታቶም ብግቡእ ንምርዳእ ብኸምዚ ሜላ ክትሕግዝዎም ትኽእሉ

ንሓደ ቆልዓ ናይ ኩሎም ስምዒታቱ፡ ቦታ ከም ዘለዎም ከምሃር ኣገዳሲ እዩ። ቆልዑ ወለዶም ንስምዒታቶም ክርድእሎምን፣ መልሲ ክህብዎምን ይደልዩ እዮም። ንኣብነት ቆልዓ ክሓርቅን ክበክን ከሎ።

እንተ'ድኣ ሓደ ቆልዓ ተዓንቂፋ ወዲቑ፡ ቀልጢፍኩም ኣተሲእኩም ሕቐፍ ኣበልኩም። “ወደይ፡ ወዲ ቅኩ፡ ኣሕሚሙካ’ዶ።” በልዎ። ክሳብ ዝረጋጋኦ ሕቐፍዎ። ምኽንያቱ ኣካላዊ ምትንኻፍ ደስ ይብሎምን፣ ንኽረጋግኡ ይሕግዞምን እዩ። እንተ ድኣ ትም ኢልና፡ “ብዙሕ ኣይተጎዳእካን፣ ተሰእ” ኢልናዮ፡ ጸገሙ ብግቡእ ዝተረዳእናሉ ኣይመስሎን እዩ።

ብዛዕባ ስምዒታት ኣብ ውሽጢ ስድራ ቤትኩም፡ ምስ መሓዙኩምን፡ ትፈልጥዎም ሰባትን ነጻ ኮንኩም ብግሉጽ ተዘራረቡ። ኩሉ ስምዒታት ቅቡል እዩ። ንሰኹም ከም ወለዲ፡ ስምዒታትኩም ኣብ ምግዳስን፣ ምግለጽን፣ ምቐጽጻርን ናይ ደቅኹም ኣብነት ኢኹም። ቆልዑ ካብኹም ብዙሕ ይማሃሩ እዮም። እዚ ንንኣሽቱ ቆልዑ፡ ገና ስምዒታቶም ክፈልዩ ዘይከእሉ፡ ስምዒታቶም ንምፍላጥ'ውን ይሕግዝ እዩ። ንኣብነት፡ “ሕጂ ብጣዕሚ ተሓጉስ ኣለኹ!” ወይ ከኣ “ሎሚ መዓልቲ ሓዚኻ ኣለኹ” ንደቅኹም በልዎም። ንስምዒትኩም ብኸመይ ከም እትቐጻጸርዎ ምስ ደቅኹም ተዛረቡ። ንኣብነት ከምዚ ክትብሉ ትኽእሉ፡ “ተቐጢዔ ወይ ሓረቐ ኣለኹ፡ ሰለዚ ጉያ ገዮ ከምለስ እዮ”። ደቅኹም ስምዒትካ ምግለጽን፣ ምርኣይን ጸገም ከምዘይብሉ ካብኹም ክመሃሩ ይኽእሉ። ምስ ክብድ ዝበሉ ስምዒታት፡ ብኸመይ ከለምድዎ ከም ዘለዎም ንደቅኹም ክትምህርዎም ትኽእሉ ኢኹም። ክንቐጣዕ ንኽእል ኢና፡ ኣቐሑት ምስባር ማለት ግን ኣይኮነን። ንኣብነት፡ ቐጥቦ ንክወጽሎም፡ ነቲ ሶፋ ክሃርዎም ይኽእሉ።

ንደቅኹም ክእለቶም ከማዕብሉ ምሕጋዝ

ኩሉም ቆልዑ ህንጡያት ኮይኖም፡ ኩሉ ነገር ክፈልጡን ከመሃሩን ይደልዩ እዮም። እዚ ንምዕባሌኦም ዕንቅፋት ከኸውን ይኸእል እዩ። ንቆልዑ ምስ ዕድምኦም ዝኸይድ፡ ተሞክሮ ዝቐሰምሉ ቦታ ክረኽቡ ኣድላይ እዩ። እዚ ንክእለቶም ወይ ንተውህብኦም ከማዕብሉን ከለማመዱን የኸእሉም። እዚ ሽትኦ ንኸወቅዕ ግና፡ ትጽቢታትና ኣዝዩ ልዑል ወይ ኣዚዩ ትሑት ከኸውን የብሉን። ቆልዑ ንክእለቶም ብዝተፈላለየ መገዲ የማዕብሉ እዮም። ብፍላይ ድማ ከጻወቱ ከሎዉ ወይ ኣብ ቤት ትምህርቲ ከምሃሩ ከሎዉ። ኣብዚ እቶም ቆልዑ፡ ቅድሚ ሕጂ ዘይከእልዎ ዝነበሩ ንኸለማመዱን፤ ነቲ ነገር ምስ ከኣልዎ ድማ ክሕጎሱን ይኸእሉ። እዚ ክእለቶም ንኸማዕብሉን፤ ተመክሮ ንኸድልቡን ይጠቅም። እዚ ኣብ ቀጻሊ ንዘጋጥምዎም ብድሆታት ንምግባም ኣገዳሲ ቅድመ ኩነት እዩ።

ሓደ ቆልዓ፡ እንተ ድኣ ክእለቱ ንከማዕብሉ ብግቡእ ዘይተሓገዘ እንታይ ይኸውን፡

ንስኹም ከም ወለዲ፡ ደቅኹም ጽቡቕ ክረኽቡ ትደልዩ ኢኹም። ደቅኹም፡ ኣብ ቤት ትምህርቲ ጽቡቕ ነጥቢ ኣምጺኦም፡ ናይ ሞያ ትምህርቲ ከምሃሩ ትደልዩ ኢኹም። ከም ወለዲ መጠን፡ ደቅኹም ኣብ ቤት ትምህርቲ ንፋዓት ክኾኑ ምድላይኩም ብጣዕሚ ኣገዳስን፤ ቅኑዕን እዩ። ኩሉ ትጽቢትኩም ግና ምስ ዓቕሚ ናይቲ ቆልዓ ዝተመጣጠነ ከኸውን ኣሎዎ። ትጽቢትኩም ብጣዕሚ ልዑል እንተ ኾይኑ፡ ውላድኩም ሕማቕ ኮይኑ ይሰምዖ። እዚ ናይቲ ቆልዓ ርእሰ

ምትእምማኑ የጉዳሎ፤ ኣብ ቤት ትምህርቲ'ውን ይሓምቅ። ሓደ ሓደ ግዜ ቆልዓ ተስፋ ይቐርጽ እሞ፡ ከምዚ ኢሉ ይሓስብ፤ “ኣነ እዚ ብፍጹም ኣይክእሉን እየ!” እንተ ድኣ ትጽቢትኩም ብጣዕሚ ትሑት ኮይኑ ድማ፡ ውላድኩም ኣብ ትምህርቲ እኹል ጻዕሪ ኣይገብርን። ከምኡ'ውን እንተ ድኣ እኹል ኣቓልቦን ምክትታልን ዘይገበረሉ ኮይኑ፡ ከም ዝተረሰባ ኮይኑ ይሰምዖ። ኣብ ዝኾነ እዋን'ውን ትምህርቲ ብግቡእ ካብ ምክትታል የቐርጽ።

ደቅኹም ክእለቶም ንከማዕብሉ ብኸምዚ ሜላ ክትሕግዝዎም ትኸእሉ

ናይ ደቅኹም ክእለት ንምምዕባል፡ መጀመርታ ንደቅኹም ምክትታል ኣድላይ እዩ። ደቅኹም እንታይ ምስራሕ ይፈትዉ፡ እንታይ ዓይነት ብድሆ የሓጉሶም፡ ብኸመይ ጽቡቕ ከመሃሩ ይኸእሉ። ንደቅኹም ግቡእ ምክትታል ምግባር። እዚ ጠባዮም ኣጸቢቕኩም ንክትፈልጥዎ ይሕግዝ እዩ። ንኣብነት፡ ኣበይ ሓገዝን ምትብባዕን ከምዘድልዮምን፤ ባዕሎም ነጻ ኮይኖም ክሰርሑን ክኸዱን፡ ኣበይ ግዜ ከም እትህብዎምን ክትፈልጡ ትኸእሉ። ደቅኹም ብብእዋኑ ቀስ ኢሎም ክእለቶም ከማዕብሉ ዝኸእሉሉ፡ ኣብ መዓልታዊ ሂወትኩም ዕድል ክትፈጥርሎም

ትኸእሉ ኢኹም። ብኸምዚ ኣገባብ ደቅኹም ኣብ ናይ ገዛእ ርእሶም ክእለት፡ እምነት ክሕድሩ ይኸእሉ። ንኣብነት፡ ወድኹም ሞርሙዝ ምኽፋት ኣይክእልን እዩ። ስለዚ ኣብ ክንዲ ባዕልኹም ትኸፍትሉ፡ ቅሩብ ክፊትኩም ትህብዎ'ሞ፡ ዝተረፈ ባዕሉ ከምልኦ ትገድፍዎ።

ቆልዑ፡ ንዕድሜኦም ኣብ ግምት ብምእታው፡ ብዘይ ናይ ወለዶም ጽቕጢ፡ ነጻ ኮይኖም ክጻወቱ ከሎዉ፡ ብዙሕ ይምሃሩ እዮም። ንደቅኹም ንበይኖም ኮይኖም ንዓለም ንክድህስሱ ዕድል ሃቡዎም። ከምእ'ውን ሓገዝ እንተ ደልዮም ወይ ኣብ ጎኖም ክትኮኑ ደልዮም ምስኦም ኩኑ።

ደረት ደቅኹም ምክባርን ምድጋፍን

ልክዕ ከም ዓበይቲ፡ ቆልዑ'ውን ናቶም ዝኾነ ደረታት ኣሎዎም። እቶም ዝግበሩ ደረታት ነቶም ቆልዑ ሓለዋን ውሕስነትን ይህብዎም።

ሓደ ሓደ ግዜ፡ ወለዲ ካብ ሰናይ ድሌት ዝተላዕለ፡ ናይ ደቆም ደረት ይጥሕሱ እዮም። ደቆም ዝኾነ ከገብርዎ ዘይደልይዎ ነገር ንክገብርዎ ምእዛዝ ማለት እዩ። ንኣብነት፡ ንቆልዓ ንዓባይዩ ወይ ንኣባሓንኡ ከስዕም ምእዛዝ። ካልእ ኣብነት'ውን ወድኹም ንክልእ ቆልዓ ይቕሬታ ክሓትት ምግዳድ።

ንነፍሰ ወከፍ ሰብ ዝተፈላለዩ ደረታት ኣሎዎ። ስለዚ ናይ ቆልዑ ግብረ መልሲ ኣቓልቦ ምሃብ ኣገዳሲ እዩ።

ሓደ ቆልዓ ደረቱ ምስ ዝጥሓስ እንታይ ይኸውን፡

ናይ ቆልዓ ደረታት ብተደጋጋሚ እንተ ድኣ ተጣሒሱ፡ ከቢድ ዝኾነ ኣእምሮኣውን፣ ኣካላውን ሳዕቤን ክበጽሖ ይኸእል።

ቆልዓ ንገዛእ ርእሱ ወይ ንዕኡ ዝምልከቱ ነገራት፡ ንኸውሱን መሰል ዘይብሉ ይመስሉ። እዚ ድማ ናብ ሕፍረት የምርሕ። ሓደ ሓደ ግዜ ቆልዓ፡ ናቱ ድሌት ብዘየገድስ፡ ብናይ ዓበይቲ ትእዛዝ ይኸይድ እዩ። ስለዚ ድማ ቆልዓ ናቱ ደረታቱ ዋጋ ዘይብሉ ምዃኑ ይመሃር። ንጸገሙ ብዘይ ግብረ መልሲ ምቕባል ይመሃር። እዚ ድማ ንቆልዓ ካብ ካልኦት ንዝመጽእ መጥቃዕቲ ከም ዝቐላቐል ይገብሮ። ዋላ'ውን ንጽታዊ ዓመጽ ክቐላቐል ይኸእል።

ደረት ደቅኹም ብኸምዚ ሜላ ከተክብሩን ክትድግፉን ትኸእሉ

ናይ ደቅኹም ደረታት ንስኹምን ካልኦት ዓበይቲ ሰባትን ክትፈልጥዎን ከተክብርዎን ኣገዳሲ እዩ። ከም ወለዲ፡ ንደቅኹም ደረታቶም ንክፈልጡ ክትሕግዝዎም ትኸእሉ ኢኹም። ኣብ ውሽጢ ሰድራ ቤትኩም ብዛዕባ እዚ ኣርእስቲ ነጻ ኮንኩም ምዝርፈብ ነቶም ቆልዑ ይሕግዞም እዩ። ብዛዕባ ናትኩም ደረት'ውን ተዛረቡ፡ ክጥሓሱ ከሎዉ እንታይ ከም ዝስመምዓኩምን፣ ደረትኩም ንክኸበር እንታይ ከም እትገብሩን ተዘራረቡ።

ምስ ደቅኹም ብዛዕባ ደረታቶም ተዘራረቡ። ኣየናይ ኣካላዊ ምትንኻፍ ደስ ይብሎም፣ ኣየናይ'ኪ ደስ ዘየብሎም፡ መን ክትንክፎም ይደልዩ፣ መን'ኪ ኣይደልዩን፣ ንኣብነት፡ ንካልኦት ሰባት ብኸመይ መገዲ ሰላም ክብሉ ይደልዩ። ደቅኹም ከገብሩዎ ዘይደልይዎ ነገር ንክገብሩ ኣይተገድድዎም ኢኹም። ንምንታይ ክገብርዎ ከም ዘይደልዩ ሕተትዎም እዎ፡ ነቲ ዝህብኹም መልሲ ጽን ኢልኩም ስምዕዎ።

ቆልዑ ደረቶም ንምክልኻል ብጣዕሚ ትብዓት ይሓቶም። ናትኩም ሓገዝ'ውን ይደልዩ እዮም። ቆልዑ ዘይደልይዎ ምትንኻፍ ኣካላት ክኣብዩ መሰል ኣለዎም! ስለዚ ንደቅኹም ብዛዕባ ገደቦም ክጣበቁ ክትሕግዝዎም ይግባእ።

ንኣብነት፡ ነቶም ቆልዑ ዓባዮም መጺኣ ክትስዕምዎ ትደሊ። ንሳቶም ግና ክስዕምዎ ኣይደልዩን። ስለዚ ብዛዕባ ድሌት ደቅኹም፡ ብኸመይ መገዲ ሰላም ክትብሎም ከም ዝደልዩ ተዘራረቡ። ምስ ዓባዮም'ውን፡ እቶም ቆልዑ ብኸልእ መንገዲ ክስዕሙዎ ደልዮም ከም ዘሎ ተዘራረቡ። ንኣብነት፡ ንገጾም ከይተንከፈት ክትስዕምዎ ይደልዩ ይኸኑ። ኣብ እዋን ሰላምታ'ውን ንደቅኹም ሓግዙ።

ከም ወለዲ መጠን ነንሓድሕድኩም ምክብባር

ቆልቶ ዓበይቲ ሰባት ብኸመይ ተኸባቢሮም ከም ዝኸዱ፡ ጽቡቕ ጌሮም ይርእዩን ይዕዘቡን እዮም። ኣብ ገዝኦም ዘሉ ኩነታት ኩሉ ይርድኦም እዩ። ወለዶም ነንሓድሕዶም ዝተሓለለዩን ዝከባበሩን እንተ ኹይኖም፡ እቶም ቆልቶ ሰላምን ዕረፍትን ይስምዖም።

ሓደ ሓደ ግዜ ወለዲ ክብኣሱ ይኽእሉ እዮም። ኣብ ግዜ ባእሲ ሰብ ክብረቱ ክሕሉ ይኽእል እዩ። ቆልቶ ካብ ዓበይቲ ሰባት ጽቡቕ ነገር ይመሃሩ እዮም። ነዚ ጽቡቕ ጠባይ ክኣ ናብ ካልኦት ሰባት የመሓልፍዎ እዮም። ምስ ግዜ ንዘጋጥምዎም ጸገማት ብኸመይ ክፈትሖም ከም ዘሎዎም ይመሃሩ እዮም።

ወለዲ ምስ ዝብኣሱ ቆልቶ እንታይ ይስምዖም፡
እንተ ድኣ ወለዲ ኣብ ገዛ ነንሓድሕዶም ተገራጭዮም፡ ወይ ተባእሶም ቆልቶ ክቐጥቡ ይኽእሉ እዮም። እንተ ድኣ ነቲ ባእሲ፡ ብኣካላውን ስነ ኣእምሮኣውን ጎንጺ ክፈትሖም ፈቲኖም፡ እቶም ቆልቶ ነዚ ርእዮም ይፈርሑን፣ ተስፋ ይቐርጹን። መብዛሕትኦ ግዜ'ውን ናይቲ ባእሲ ጠንቂ ንሳቶም ዝኾነ ይመስሎም።

ንኣብነት፡ እንተ ድኣ ወለዲ ንሓድሕዶም ዝጸራረፉን፣ ኣብ ገዛ ዘይዘራረቡን፣ ወይ ዝተሃራረሙ ኮይኖም፡ እዚ ነቶም ቆልቶ ብጣዕሚ ይርብሽዎ እዩ። ናይ ወለዲ ባእሲ፡ ንቆልቶ ሓደ ዓይነት ናይ ኣእምሮ ስቓይ እዩ። መብዛሕትኦ ግዜ፡ ቆልቶ ዋላ'ውን ኣብ ገዝኦም ኣይንበሩ፡ ናይ ወለዶም ባእሲ ይፈልጡ እዮም። እዚ ልቡል ጽቕጢ ይገብረሎም እዩ። ኣብ ከምዚ ኩነታት፡ ቆልቶ ጭንቃትን፣ ዕረፍቲ ዘይብሎምን፣ ፈራሓትን፣ ሓራቓትን ክኾኑ ይኽእሉ። ከምኡ'ውን ብፍርሒ ዝኣከል፡ መልሲ ንምሃብ ዝጽገሙ ቆልቶ ክኾኑ ይኽእሉ። ኣብ መንጎ ስድራ ዘሎ ጎንጺ፡ ኣብ ጥዕንኦም ክሳብ ብዕድመ ዓበይቲ ዝኾኑ ዓቢ ጽልዋ ኣሎዎ።

ንደቅኹም ብኸምዚ ሜላ ክትሕግዝዎም ትኽእሉ

ንቆልቶ ገዝኦም ናይ ውሕስነትን ሰላምን ቦታ እዩ። ከም ወለዲ፡ ምብኣስን መለሰነ ምትዕራቕን ከም ዝከኣል ንደቅኹም ከተርእዩ ትኽእሉ ኢኹም። እዚ ኩሉ ብዘይ ዓውታን ምህራምን ከግበር ይከኣል እዩ። ንባዕልኹም ድሕሪ ባእሲ ብሰላም ክትዘራርቡን ይቕረታ ክትሓቱን ምርኣይ ንደቅኹም ጽቡቕ ኣብነት እዩ። እዚ ንደቅኹም ብጽቡቕ ንከምዕብሉ ዘድልዮም ውሽጣዊ ሰላም ይህበዎም። ንስኹም ናይ ደቅኹም ቀንዲ ኣብነት ኢኹም።

እንተ ድኣ ንቆልቶ ዝምልከት ሓበሬታ ደሊኹም፡ ኣብ ከባቢኹም ዝርከብ ምኽርን ሓበሬታን ዝህብ ትካል ተወከሱ፡
➤ <https://www.kinderschutz.ch/de/beratungsstellen.html>

ንደቅኹም ንጹር ዝኾነ ሕጊ ምግባር

ኣብ ዝኸድናዮ ቦታ ኩሉ ብሓባር ናይ ምንባር ስርዓት ወይ ሕግታት ንረከብ። እዚ ንቐልባዊ ውሕስነትን፣ ካብ ዝኾነ ስግኣት ናጽ ዝኾነ ቦታን ይህቦም። ኣብ ዝተፈለዩ ኩነታት ብኸመይ ከንቀሳቐሱ ከም ዘሉዎም ይፈልጡን ንጠባዮቶም ሓላፍነት ይወስዱን እዮም። ቐልዑ ኣብ ገዛ ዝተመሃርዎ ሕግታት፣ ኣብ ደገ'ውን ይጠቐሙም እዮ። ስለዚ ቐልዑ ምስ ካልኦት ሰባት ከህልዎም ዝግባእ ኣቐራርባ ከምሃሩ ኣሉዎም።

ኣብ ሓደ ገዛ ጽቡቕ ሰረት ዘለዎን፣ ፍትሓውን፣ ጽኑዕን ዝኾነ ሕጊ ወይ ስርዓት እንተ'ሎ፣ እቶም ቐልዑ ጽቡቕ ንኽምዕብሉን፣ ብሉላትን፣ ንፋዓትን ንክኾኑ ይሕግዝ እዮ። ኣብ ስድራ ቤት ብሓባር ንምንባር ሕጊ ከህሉ ኣድላይ እዮ። እዚ ኣብ መዓልታዊ ሂወትና ካብ ዝጥቀሱ ኣርእስቲታት፣ ንኣብነት ጽሬት ምሕላውን፣ ዕዮ ገዛ ምስራሕን ዝኣመሰሉ ካብ ባእስን ቆይታን የድሕን እዮ። ብዙሕ ጻዕርን ትዕግስትን'ውን ይሓትት። ብሓፈሻኡ ሕጊ ምህላው፣ እቶም ቐልዑ ኣብ ዝኾነ ሓደጋ ንከይወድቁ ንምክልኻል'ውን ይጠቅም እዮ።

ብዘይ ሕጊ ዝዓብዩ ቐልዑ እንታይ ይኾኑ፡

ሕጊ እንተ ዘይሃልዩ ንቐልዑ ዘይምትእምማን ይፈጥር። መኣዝኖም ይሰሕቱ፣ ኣብ ዓለም ኩሉ ነገር'ውን የጨንቑም። ካብኦም እንጽብዮ እንታይ ምዃኑን፣ ብኸመይ ዓይነት ጠባይ ከዓብዩ ከም ዘለዎምን ኣይፈልጡን እዮም። እዚ ናብ ከቢድ ቈንቀት ከውድቕም ይኽእል። ከም ውጽኢቱ ድማ፣ ዘይተደለየ ዓመጽን፣ ባእስን፣ ሕማቅ ጠባይትን፣ ወልፍታትን የምጽእ። ንሓደ ቐልዓ እንተ ድኣ ኩሉ ግዜ ደስ ዝብሉ ንክገብር ፈቓድ ተዋሂብዎ፣ ምስ ካልኦት ክፈኹብ ከሎ ጽገም ክፈጥር ይኽእል እዮ። ንኣብነት ንናይ ካልኦት ድሌታት ግዲ ዘይብሉ ቐልዓ ይኾውን።

ሕጊ ብኸምዚ ሜላ ከተቐሙ ትኽእሉ

ከም ወለዲ መጠን ኣብ መዓልታዊ ሂወትኩም ንደቅኹም ብዙሕ ሕግታት ትገብርሎም ኢኹም። ደቅኹም ንኹሉ ናትኩም ባህሪ ከም ኣብነት ይወስዱዎ እዮም። ንስኹም ናይ ደቅኹም ኣርኣያ ኢኹም።

ቐልዑ ሕጊ ምስ ዝጥሕሱ፣ ቅቡል ዝኾነ ሳዕቤን ናይ ተግባሮም እንተ ረኺቦም ንቐልዑ ይሕግዞም እዮ። ካብዚ ቐልዑ ሕግታት ክኽበሩ ከም ዘለዎም ይመሃሩ እዮም። ውሕስነትን ፍልጠትን'ውን ይውሰኹ። ቐልዑ ኩል ግዜ ሕግን ሳዕቤን ምጥሓስ ሕግን ኣቐዲሞም ክፈልጡዎ ኣሉዎም። ሳዕቤኡ ኽኣ ምስቲ ዝተፈጸመ ጉድለት ዝመጣጠን ክኸውን ኣሉዎ። ኣብ መንጎ ናይ ተፈጥሮን፣ ሰብ ዝገበሮምን ሳዕቤን ተግባር ብዙሕ ፍልልይ ኣሉ።

ተፈጥሮኣዊ ሳዕቤን ተግባር፣ ማለት ናትኩም ጽልዋ ከይተሓወሶ ዝመጽእ ነገር እዮ። ኣብዚ ዝኾነ ሕጊ ምግባር ኣየድልን እዮ። ቐልዑ ምስ ግዜን ተመክሮን፣ ንሓደ ጌጋ እንታይ ዓይነት መቐጻዕቲ ከም ዘሉዎ ይመሃሩ እዮም።

ንኣብነት፡- ኣብ ክረምቲ ቁሪ ኣብ ዝኾነሉ እዋን፣ ወድኹም ክጻወት ከወጽእ ይደልይ። ንወድኹም ቁሪ ስለ ዝኾነ ሪጉድ ጃኬት ንኽገብር ትንግርዎ። ይኹን እምበር ወድኹም ብዘይ ጃኬት ንደገ ከወጽእ ይደለ። ኣብቲ መጻወቲ ቦታ ድሕሪ 15 ደቂቕ፣ ወድኹም ይቐርር እሞ ይበኪ። በቲ ሓደ ወገን ስለ ዝቐረረ እዮ። በቲ ካልኣይ ወገን ድማ ጸወታ ክቐጽል ስለ ዝደለየ እዮ። ምኽንያቱ ብዘይ ጃኬት ክትጻወት ኣጸጋሚ ምኾኑ ስለ ዝተረድኦ እዮ። እቲ ተፈጥሮ ነቶም ቐልዑ ባዕሉ ይምህሮም ማለት እዮ።

ሰብ ዝሓገጎ ወይ ቅቡል ሳዕቤን ተግባር፡ ማለት ኣብ መንጎ ወለድን ቆልዑን ዝግበር ናይ ሓባር ስምምዕ ብዛዕባ ሕግን ሳዕቤንን ዝምልከት እዩ። እንተ ድኣ ንደቅኹም ነቲ ሕገ ኣብ ምንዳፍ ኣሳተፍኩም፡ ብድሕሪ ነቲ ሕገ ባዕሎም ንከኹብርዎ ድሌቶም ልዑል ይኸውን። ቆልዑ ብዝያዳ ሓላፍነት'ውን ይስምዖም። መብዛሕትኦ ግዜ ዝውሰዱ ሳዕቤን ተግባር ብግቡእ ከትግበሩ ኣሎዎም። ሓደ ሓደ ግዜ ግና ወለዱ ባዕሎም ነቲ ዘውጽእዎ ሕገ ሸለል ኢሎም ይሓልፍዎ እዮም። ካብዚ እቶም ቆልዑ ወለዶም እውናት፡ ግና ጽኑዓት ከም ዘይኮኑ ይመሃሩ እዮም። መብዛሕትኦ ግዜ ቆልዑ ጌጋ እንተ ፈጸሞም፡ ብወለዶም ይቅጽቡ እዮም። እንተኾነ ግና እንታይ ጌጋ ከም ዝፈጸመ ኣይርድኦምን እዩ። ስለዚ ሚዛናዊ ዝኾነ ሳዕቤን ተግባር ምጥቓም ካብ መቅዳዕቲ ይበልጽ እዩ'ሞ ብዝተኸለለ መጠን ኣቐዲመኩም ብዛዕባ እቲ ጉዳይ ምስ ደቅኹም ተዘራረቡ።

ንኣብነት፡ ቅድሚ ድራር ወድኹም ችኮላታ ክብልዕ ይደልይ። ምስ ወድኹም ኣብ መዓልቲ ሓደ ግዜ ጥራይ ከረሜላ ወይ ሽኮራዊ ነገር ከበልዕ ስምምዕ ጌርኩም። ሕጂ ችኮላታ ከበልዕ እንተ ደልዩ፡ ምሽት ድሕሪ መኣዲ ዝብላዕ ምቕር ሕብስቲ ወይ ሽኮራዊ ነገር ኣይትወሃብን ኢኻ ትብልዎ። ስለዚ እቲ ቆልዓ ንዕኡ ደስ ዝበሎ ካብ ክልቲኦ ሓደ ይውሰን። ንሱ እንተ ድኣ ችኮላታ መሪዱ፡ ድሕሪ መኣዲ ምቕር ሕብስቲ ኣይበልዕን። ንሰኹም'ውን ዝኾነ ምቕር መግቢ ኣይትሃብዎ እኹም። ኣብ ውሳኔኹም ጽኑዓት ክትኮኑ ኣሎኩም።

እቶም ቆልዑ ሕጂ ኣብዚ ይነብሩ ስለ ዘሎው፡ እቲ ዝወሃብ ግብረ መልሲ፡ ብዝተኸለለ መጠን ብቑልጡ ክውሰድን፣ ምስ ባህርያቶም ዝሳነን ክኸውን ኣሎዎ። እቲ ምስ ውለድኩም ትገብርዎ ስምምዕ፡ ዋላ'ውን ምሉእ ድሌት እንተ ሃለወኩም፡ መብዛሕትኦ ግዜ ብሓንሳብ ኣይትግበርን እዩ። ግዜን ጻዕርን ይሓትት እዩ። ቆልዑ ንነገራት ቀስ ኢሎም ከለምዱን ከደጋግሙን ኣሎዎም። እዚ ብዙሕ ትዕግስቲ ከድልዮ ይኸእል። ደቅኹም ሳዕቤን ናይ ተግባሮም ንምቕባል ክውሰኑ ከሎው፡ ብፍቕሪ ምስኣቶም ጽንሑን ንበይኖም'ውን ኣይትግደፍዎም እኹም። ንደቅኹም ሓገዝ ምቕራብ ጠቓሚ ክኸውን ይኸእል እዩ። ንኣብነት፡ ጸወታ ኣቕሪጾም ንክዳለው ቅድሚ ዓሰርተ ደቂቅ ከተዘኻኸርዎም ትኸእሉ። ከምኡ'ውን ሕጂ ችኮላታ ከበልዕ እንተ ደልዩ፡ ናይ ምሽት ድሕሪ መግቢ ምቕር ነገር ኣይትወሃብን ኢኻ ክትብልዎ ትኸእሉ።

እቲ እተውጽእዎ ሕግታት ብብግዝኡ ክመሓየሽ ኣለዎ። ብፍላይ ሓደ ሕገ ሳሕቲ ዝትግበር እንተ ኮይኑ ክቕየር ይኸእል እዩ። እቲ ሕገ ንደቅኹም ክኸብዶም ይኸእል ይኸውን፡ ወይ ምስ ዕድሚኦም ዘይከይድ ክኸውን ይኸእል እዩ።

ብሓንሳብ ምስ ደቅኹም ኮንኩም ውሑዳትን ስምዒት ዝህባን ሕግታት ኣውጽኡ። ቆልዑ ብዙሕ ሕግታት ክዝከሩ ኣይከእሉን እዮም። እንተ ድኣ ንእሽቶ ምምሕደሽ ኣርእዮም፡ ናታትኩም ኣድናቆትን፣ ምትብባዕን ኣዝዩ የሓጉሶም እዩ።

ንጌጋ እምበር ንቆልዓ ዘይምንቃፍ

ዋላ'ኳ ንውላድኩም እንተ ፈተኸምዎ፡ ነቲ ዝገብሮ ግና ኩል ግዜ ዘይከትፈትዎ ትኽእሉ ኢኹም። እንተ ድኻ ንውላድኩም ሓደ ነገር ንኽገብር ደጋጊምኩም ትነግርዎ ኮነኩም፡ እዚ መሊሱ ከናቕጾ ይኽእል እዩ። ሓደ ሓደ ግዜ ወለዲ ከሓርቑ ከሎዉ፡ ንደቆም ከምዚ ኢሎም ሕማቕ ቃላት ይጥቀሙ እዮም። ንኣብነት፡ “ንሰኽ ብጣዕሚ መሕረቕ ኢኹ!” ወይ ከኣ “ንሰኽ ዘይርደኣካ ደንቆሮ ዲኹ፡” ይብሉ። ከምዚ ዓይነት ቃላት ምጥቃም ንዝኾነ ሰብ፡ ብፍላይ ከኣ ንቆልዑ ይጎድኦም እዩ። ከምኡ'ውን ንነብሰ-ክብሪ ቆልዑ የጉድል እዩ። ሓደ ቆልዓ ብዘይ ቅድመ ኩነት፡ ኩል ግዜ፡ ከም ዝፍቶን መሰሉ ሕሉው ከም ዝኾነን ክርድኦ ኣሎዎ። እዚ ንቆልዑ ናይ ነብሶም ክብሪ ከም ዘለዎም ንክሰምዖምን፣ ነብሶም ንኽከእሉን፣ ከም ውጽኢቱ ድማ ንምዕባለኦም ብጣዕሚ ኣገዳሲ እዩ።

ብቐጻሊ ዝንቀፍ ቆልዓ እንታይ ይኸውን፡

ሓደ ቆልዓ እንተ ድኻ ክብቶም ቀንዲ ዘዕብይዎ ዘሎ ወለዱ፡ ብዛዕብኡ ብተደጋጋሚ ሕማቕ ነገራት ክሰምዕ ዝውዕል ኮይኑ፡ ነቐም ነገራት ክኣምኖም ይጅምሩ። ምስ ግዜ ድማ ዝኾነ ክብሪ ዘይብሉ ኮይኑ ይሰምዖ። ብዙሓት ወለዲ ከምዚ ዓይነት ቃላት ኣብ ልዕሊ ደቆም ዓብዩ ጽልዋ ከም ዘሕድረሎም ኣይርድኦምን እዩ። ሓደ ቆልዓ እንተ ድኻ ባዕሉ ኣነ ኣይከእልን እዩ፡ ኣነ ደንቆሮ እየ ኢሉ ዝሓሰብ ኮይኑ፡ ነብሰ ምትእምማን የጥፍእ። ኣብ መወዳእታ ድማ ንባህርያቱ ይጸልዎ። ከምዚኦም ዝኣመሰሉ ቆልዑ ፈርሓትን፣ ድኹማትን ይኾኑ። ገሊኦም ከኣ ሓራጃትን፣ ተባኣስትን ይኾኑ። መብዛሕትኦ ግዜ ናይ ትምህርቲ ብቕዓቶም ይጎድል፣ ዕውታት ኣይኮሩን፣ ተፈላጥነት'ውን ይሰኡ። እዚ ኹሉ ተደሚሩ ናብ ከቢድ ፍርሕን፣ ድሕረትን፣ ከምኡ'ውን ናብ ቐጥዒን ዓመጽን የምርሕ። ኣብ መወዳእታ ነፍሶም ክወጽዎ ኣብ ዘይከእልሉ ሕማቕ ዓንኬል ይወድቁ።

ንቆልዓ ዘይኮነስ ንጌጋ ብኸምዚ ሜላ ክትነቅፋ ትኽእሉ

እንተ ድኻ ብምኽንያት ሕማቕ ጠባይ ናይ ቆልዓ ተቆጢዕኩም፡ ቅድሚ ግብረ መልሲ ምሃብኩም፡ መጀመርታ ንውሽጢ ጽቡቕ ጌርኩም ኣየር ሰሓብኩም፡ ንደገ ኣስተንፍሱ። ብኸምዚ ኣገባብ ነብሰኹም ክተረጋግኡ ትኽእሉ። እዚ ብተወሳኺ ውላድኩም እንታይ ዓይነት ጠባይ ክሕዝ ከም እትደልይዎ ንምሕፃብ ዝኾውን ቅሩብ ግዜ ትረኽቡ። መብዛሕትኦ ግዜ ንዓና ዘይንደልዮም ነገራት ምዝራብ ቀሊል እዩ። እንተኾነ ግና እዚ ንቆልዑ ጠባዮም ኣብ ምቕያር ሓጋዚ ኣይኮነን። ስለዚ ነቲ ኣብ ውላድኩም ክትርእይዎ እትደልይዎ ጽቡቕ ጠባይ፡ ክትገልጽዎ ወይ ክትጠቕስዎ ፈትኑ እኹም።

ንኣብነት ኣብ ግዜ ድራር ወድኹም ተመሲጡ ዛንታ እንዳ ነገረኩም ከሎ ነቲ ኩባያ ማይ ይደፍኡ። ኣብ ክንዲ ተቆጢዕኩም ትጸርፍዎን ወዛል ትብልዎን፡ ከምዚ ኢልኩ ክትምልሱ ትኽእሉ። “ተመሲጥካ ዛንታ ክትነገረኒ ከም ዝጸናሕካ ይፈልጥ እየ። ሕጂ ጨርቑ መወልወሊ ጣውላ ከምጽኣልካ እየ። ድሕሪ ሕጂ ግና ከምኡ ክይትደግም። ዝኾነ ዛንታ ክትነገር ከሎኹ፡ ነቲ ኩባይ ማይ ካብ ቅድመኻ ኣርሕቕ ኣብሎ” ትብልዎ።

እዚ ንደቕኹም ኣብ ናይ ሂወት ጉዕዞኦም ክጥቀሙሉ ዘኽእል ሓያል ዝኾነ ናይ ነብሰ-ክብሪ ስምዒት ንኽሓድሮም ዝሕገዝ ብጣዕሚ ኣገዳሲ እዩ። ከምኡ'ውን ኣብ ገዛእ ርእሶምን ክእለቶምን ተኣማሚኖም፡ ነቲ ኣብ መዓልታዊ ሂወቶም ዘጋጥምዎም ጸገማት ብዝበለጸ ንኽብድህዎ የዓልዎም እዩ። ስለዚ ቆልዑ ብጽቡቕ ንክመሃሩን፡ ኣብ ቅድሚ ጸገምን፣ ውድቀትን፣ ጓህን ብቐልጡፍ ተስፋ ንኺይቆርጹን ኣዚዩ የተባብዖም እዩ።

Kinderschutz Schweiz
Protection de l'enfance Suisse
Protezione dell'infanzia Svizzera

ንቆልዑ ምሕላው

ንቆልዑ ምሕያል

ንሕና ኣብ ሰዊዘርላንድ

ሓያል ድምጺ ቆልዑ ኢና።

ወፊያኹም ንትካል Kinderschutz Schweiz ሓጋዚ እየ።

ብኢንተርኔት፡ kinderschutz.ch/spenden

ብጣዕሚ ነመስግን! ♥

Kinderschutz Schweiz

Schlösslistrasse 9a | 3008 Bern
Telefon +41 31 384 29 29

www.kinderschutz.ch
info@kinderschutz.ch

   /kinderschutzschweiz
 /kinderschutz_ch